

- 12,00 Koncelebracija
 15,30 Liturgija smrti – Dr Anton *Benvin*, Rijeka
 Samoubojstvo kao moralni i socijalni problem – Dr Marin
Srakić, Đakovo
 17,00 Diskusija

Četvrti dan (petak) 28. siječnja

- 8,30 Plenarna diskusija u Velikoj dvorani (prisutni svi predavači
 i voditelji radnih grupa).
 Zaključna riječ Dekana
 11,00 Koncelebracija – Te Deum. Završetak TP tjedna.

U okviru Teološko-pastoralnog tjedna promovirana je knjiga DE CIVITATE DEI sv. Augustina i knjiga VRIJEME SUODGOVORNOSTI, svezak 2, dra Tomislava Šagi-Bunića.

Adalbert *Rebić*

POZDRAVI

1. POZDRAV SUDIONICIMA TEOL. PAST. TJEDNA 1983. U IME SPLITSKE TEOLOGIJE

Čast mi je da – zamoljen od v. d. rektora oca dra Jospia Marcelića – u ime Teologije u Splitu, koja je trajno afillirana Kat. bog. fakultetu u Zagrebu, mogu pozdraviti njegovu uzoritost kard. Kuharića, naše nadbiskupe i biskupe, cijenjene predstavnike drugih vjerskih zajednica, prisutne svećenike i sve ostale sudionike ovoga skupa.

Tema ovog Tjedna s naslovom „Bolest, starost i smrt u kršćanskoj egzistenciji” jest aktualna i sociološki i teološki. Sociološki, jer se u mentalitetu potrošačkog društva ne posvećuje puno brige starima i mrtvima. Teološki, jer se u mnogočemu u suvremenoj teologiji reinterpreteraju dosadašnja teološka mišljenja o čovjekovoj posmrtnoj sudbini. Tanatolozi su otkrili mnogošta o tome da život svijesti ne prestaje s kliničkom smrću. Učenjaci se trude da produže život čovjeka. Teolozi ne dopuštaju više oštro rastavljanje „duše” i „tijela” pa radije govore o vječnom spasenju „osobnosti” čovjeka: Biblija govori o spasenju, odn. propasti „čitavog čovjeka”. Neki teolozi smatraju da se i i parapsihološke pojave vidovitosti, spiritizma, teleplastike, telekineze itd. mogu prikladnije tumačiti „pankozmičkim” shvaćanjem odnosa preminule osobe prema svijetu. Po tom shvaćanju, „duša” u smislu „čitava osobnost” bila bi u nepredočivom spoju s čitavim kozmosom sjedinjena s Bogom. Filozofi govore o „tjeskobi vremenitosti”, o čovjeku kao „biću ka smrću”, o čovječjoj „bolesti na smrt”. Psiholozi i psihijatri govore o „nadi” i „vjeri” kao prapotrebi čovjeka, prapotrebi – koja u zadnju ruku povezuje čovjeka s Bogom.

Sociolozi, međutim, zapažaju da se sa starcima i bolesnicima u mnogočemu asocijalno, nehumano postupa: ne vodi se računa o njima kao „osobama”, nego kao o „otpisanim”. Ne vrše se, doduše, u civiliziranom svijetu nikakva obredna ubijanja staraca, pod motivacijama – „starac: jedna suvišna usta”, „treba ga pojesti da njegova iskustva uđu u mlade” (Polinezija), „treba ga prepustiti za hranu zvijerima” (Eskimi), i tome slično. Ali, i sami članovi obitelji staraca često postupaju sa starcem ocem i staricom majkom tako kao da jedva čekaju da „isprazne” sobu ili da ih ne trebaju više posjećivati u domovima. – U kontekstu takvih egzistencijalnih pitanja nadam se da će ovaj Tjedan dati mnogo informacija i iznijeti mnogo korisnih sugestija za humaniziranje ostataka života bolesnika i staraca. Čestitam organizatorima i želim uspjeh.

2. POZDRAV SUDIONICIMA TEOLOŠKO-PASTORALNOG TJEDNA U IME FRANJEVAČKE TEOLOGIJE (Sarajevo)

Pozdravljajući, u ime profesora i studenata Franjevačke teologije Sarajevo, ovogodišnji Teološko-pastoralni tjedan svećenika naše domovine, čini mi se da će pozdrav biti potpuniji ako kažem da na poseban način pozdravljamo našeg uzoritog kardinala nadbiskupa dr Franju Kuharića kao i temu ovogodišnjeg Tjedna. U pozdrav tako uključujemo zahvalnost Sv. ocu što je naš narod ponovno dobio kardinala – što će za nas biti znak novog jedinstva i okupljanja, zatim zahvalnost organizatorima i predavačima koji će predloženim sadržajem nama, sudionicima, sigurno koristiti.

Promaknuće i zaštita života, zdravlje, bolest i ozdravljenje, smrt i umiranje goruća su pitanja društvene odgovornosti i suodgovornosti. Bioetika je u svim svojim područjima poziv svim ljudima da zajedničkim snagama rade na stvaranju zdravijeg svijeta.

Bolest, starost i smrt (jedno od temeljnih područja bioetike), što je tema ovogodišnjeg Tjedna, svojim biološkim, medicinskim, psihološkim i sociološkim aspektom pokazuju interdisciplinarni karakter jedne stvarnosti koju je teško definirati. Ta stvarnost je biomorfoza individuumu koji je neizreciv. A biomorfoza je osobno i intimno poprište egzistencije, neiznajmljivo, nezamjenljivo, nepodmitljivo. Tema transcendiraju spomenute aspekte i korjenito pripada filozofiji i teologiji.

Kršćanska rezolucija problema koji probadaju naš život tumači bolest kao empirijsku participaciju čovjeka u procesima Kristove patnje, čime se nadopunjava ono „što nedostaje njegovim patnjama”. Vigilijarno značenje kršćanskog postojanja pred pravim postojanjem izražava se bdjenjem starosti koju prati multimorbiditet funkcija sa zadatkom da se konačno *doreče* ono što nazivamo „posljednjom odlukom”. Svim rješenjima gerontologije kršćanstvo nudi nadu kao načelo nauke o liječenju starijih bolesti. Pred okrutnom stvarnošću smrti kršćanin stoji kao čovjek koji je već ontološki obavio taj zadatak sakramentalnim umiranjem u Kristu, u čiju smo smrt krštenjem uronjeni, zajedno s njim ušmrli i uskršli. To

znači da smo sakramentalnim životom anticipirali ono što nazivamo „graničnom situacijom” svoje egzistencije.

Sigurni smo da će nam obrada predložene teme višesmjerno koristiti kako za osobnu izgradnju i rast u Kristu, tako i za pastoralno djelovanje. Ne radi se o tome da se jednostavno ograničimo na pitanja koja se odnose na pojedine odluke; radi se o stvaranju jasne orijentacije, o iznalaženju vrednota i pravog smisla.

Zahvalni smo, stoga, organizatorima i predavačima kao i svima koji budu sudjelovali u naporima da produbimo značenje kršćanskog postojanja i djelovanja. Zato s izuzetnom iskrenošću pozdravljam ovaj Teološko-pastoralni tjedan i želim plodan uspjeh.

3. POZDRAVNI GOVOR NA OTVORENJU TEOLOŠKO-PASTORALNOG TJEDNA ARHIJEREJSKOG NAMJESNIKA o. J. NIKOLIĆA

Vaša Uzoritosti,

Preuzvišena gospodo i oci nadbiskupi i biskupi svete rimske katoličke Crkve u Jugoslaviji, časni oci i braćo sveštenici,

Njegovo visokopreosveštenstvo pravoslavni mitropolit zagrebački i administrator slavonske eparhije, gospodin Jovan, ovlastio me je i stavio u prijatnu dužnost, da ga zastupam na ovom eminentnom teološkom skupu i da vam prenesem njegove bratske pozdrave.

Ovi godišnji teol. tjedni prerasli su u impozantnu smotru razvoja teološke misli kod nas, a svojim značenjem prelaze neke konfesionalne okvire, jer doprinose praktičnim pastoralnim potrebama svih sveštenika.

I ovogodišnja središnja tema aktualna je za svakog čovjeka u svakom vremenu, budući da poruku Evanđelja Hristovog upućuje svima onima „koji su umorni i opterećeni” (Mat 11,28) i daje jedine odgovore na ona zadnja, vječna, egzistencijalna pitanja čovjeka.

Ovaj Tečaj započinje radom danas, kada završava ekumenska molitvena osmina za jedinstvo hrišćana. U kalendaru vaše svete Crkve danas je spomen Obraćanja svetoga apostola *Pavla*. Svi mi moramo težiti temeljnom obraćenju – metanoji – ako želimo biti bliže Hristu a time i jedni drugima. Samo tako možemo dati svjedočanstvo ovom nemirnom svijetu, svjedočanstvo bratske ljubavi praštanja i saradnje za dobro svih ljudi.

Zahvaljujući na pozivu i časti koja nam je ukazana, prizivamo obilnu blagodat Duha Božjeg na rad ovog Tečaja i sve sudionike ovdje prisutne!